

Hel Bergengren

A X E L B E R G E N G R E N

FÖDD 27/12 1874 - DÖD 27/8 1946

Då AXEL BERGENGREN den 27 augusti 1946 oväntat rycktes bort, avslutades en i många avseenden märklig gärning. För att rätt förstå de insatser Axel Bergengren gjort i svenskt finans- och industriliv måste städse ihågkommas, att han var en son av Sjuhäradsbygden, vilken särskilt på textilindustriens område fostrat mycket framstående och dugliga industrimän av särskild läggning. Axel Bergengren var född i Revesjö i Kinds härad den 27 december 1874, son till Axel Bergengren d. ä., som tillsammans med sin svärfar, riksdagsmannen Anders Jönsson, 1870 bildat Borås Wäfveri Aktiebolag. Vid faderns död 1901 blev Axel Bergengren, ehuru blott 27-årig, chef för detta företag. Axel Bergengren hade emellertid då redan hunnit genomgå Borås tekniska skola och den Lenningska skolan i Norrköping samt praktiserat i England och Tyskland. Som verkställande direktör i bolaget och styrelsens ordförande kvarstod han till sin död, och bolaget undergick under de 45 år Axel Bergengren ledde dess öden en storartad utveckling. Belysande är, att Borås Wäfveri Aktiebolag 1910 sysselsatte 370 arbetare, under det att antalet 1946 utgjorde 2.443. Axel Bergengren var vid sin död Sveriges störste bomullsfabrikant. Den medfödda läggning Axel Bergengren hade för affärs- och industri-verksamhet stålsattes i den tidvis mycket hårda konkurrensen från företag inom och utom landet. Vid den finansiella bedömningen av Borås Wäfveri Aktiebolags utveckling visade Axel Bergengren en säker, intuitiv blick. Även utom det egna företagets ram togs Axel Bergengrens eminenta kunnighet, erfarenhet och ledareförmåga i stor utsträckning i anspråk. Han tillhörde sålunda styrelsen för ett

(461)

flertal stora företag och beklädde framträdande poster inom industriens organisationer.

Axel Bergengren erinrade vid något tillfälle om att hans far en gång för honom framhållit, att om han icke kunde sälja varor, dugde han ej heller till fabrikant. Vid Axel Bergengrens bortgång omvittnades också från köpmannahåll, att det icke fanns någon, som kunde mäta sig med honom i en diskussion rörande de olika varorna inom hans bransch. Det har berättats, att Axel Bergengren även på äldre dagar, då han var på resa och fick tid till övers på någon plats, var särskilt noga med att besöka sina kunder och tillsammans med dem diskutera förhållandena inom branschen.

Som konkurrent kunde Axel Bergengren vara hård, men det oaktat var han utomordentligt aktad av sina konkurrenter. De beundrade hans sällsynta kunnighet och uppskattade hans ordhållighet.

De, som voro närvarande vid Borås Wäfveri Aktiebolags sjuttiofemårsjubileum, kunde ej heller taga fel på den spontana värme, med vilken arbetarna inom företaget bemötte sin gamle chef. I sina minnesord över Axel Bergengren framhöll Svenska textilarbetareförbundets ordförande bl. a., att Axel Bergengren mången gång kunde vara hård i sitt omdöme, men när väl uppgörelsen träffats, var han synnerligen angelägen om att den skulle hållas i helgd av båda parter. Såsom slutomdöme uttalade ordföranden, att Axel Bergengren var en kärnkarl och en stor svensk.

På väggen i sitt kontor hade Axel Bergengren bilden av en knalle, knogande fram med säcken på ryggen. Bilden syftade nog mest till att ge en påminnelse om rörelsens ursprung och en kontrast mellan förr och nu, men knallen bar omiskänneligen Axel Bergengrens egna drag, och Axel Bergengren betecknade gärna sig själv som knallen. Det var ett uttryck för hans stolthet över fäder och fädernebygd, och i mycket hade nog beteckningen fog för sig. Den idoghet och det ekonomiska sinne, som anses utmärka knallarna, fanns i rikt mått också hos honom. Om man i begreppet knalle ville innesluta något av småskurenhet, var emellertid beteckningen helt missvisande. Intet var för Axel Bergengren mer främmande. Då passar det namn långt bättre, som ibland också gavs honom: Boråskungen. Han hade en stor kärlek till Borås och en stor stolthet över dess utveckling, som han själv så verksamt bidragit till. Och en hövding var han, en sällsynt självständig människa med blick för det stora och väsentliga. Säkert hade redan

naturen givit honom denna gåva, och den hade ytterligare förkovrats under decenniens ledarskap. Axel Bergengren hade särskilt på äldre dagar vissa kroppsliga besvär att dragas med, men om dessa krämpor brukade han säga, att sådant fick man sätta sig över. Samma förmåga att se bort från de mindre bekymren var utmärkande för hans gärning som industriman. Man skulle icke väja för de näraliggande och förhållandevis små svårigheterna, om blott de stora linjerna kunde hållas.

På samma gång som självständighet och en i alla skiften rakryggad hållning präglade allt Axel Bergengrens handlande var han i sitt personliga umgänge enkel, flärdfri och anspråkslös. Bakom den yta, som kanske för många syntes kärv, bar han ett varmt hjärta, som lätt entusiasmerades och rördes. Han utövade mycket gott i det tysta och var en trofast och god vän.

Axel Bergengrens bortgång innebar en stor och smärtsam förlust för hans vänner, hans företag och överhuvud för svenskt näringsliv. Men han lämnar efter sig minnet av en kärnkarl, en ledargestalt och vän, ett minne som förpliktat och skall bevaras länge och med stor tacksamhet.

Sancte Örjens Gilles högtidsdag den 23 april 1947.

Helmer Stén.